

УДК 327.8(73):316.42(100)

Микола Сенченко,
директор Книжкової палати України,
професор

Алгоритм "бінарної експансії" для управління соціальними процесами в умовах "керованого хаосу"

У роботі розглянуто алгоритми "бінарної експансії", які використовують західні спецслужби для консервації "керованого хаосу" в країні — жертві агресії, й аксіоми ліквідації корупції.

Ключові слова: керований хаос, алгоритми, аксіоми, корупція, соціальні системи, влада, власність.

Мета дослідження: визначення способів створення соціального хаосу, фундаментальних причин системної корупції в державі й алгоритмів її ліквідації.

Методика дослідження: системний аналіз процесів функціонування соціально-економічних систем за допомогою методів політекономії.

Об'єкт дослідження: соціальні системи в умовах "керованого хаосу" та системної корупції.

1. Поняття алгоритму "бінарної експансії".

Найвідомішим алгоритмом цільового управління соціальними процесами, який використовують глобальні олігархи (Г-олігархи), є алгоритм, заснований на доктрині "керованого хаосу". Її теоретичною основою є розроблена в США "теорія керованого хаосу" (відома, як "теорія контрольованої нестабільності") [1]. Серед її основних авторів — З. Бжезінський (автор концепції "американської всесвітньої гегемонії") [2], Дж. Шарп (автор книги "Від диктатури до демократії"), С. Манн (автор роботи "Теорія хаосу та стратегічне мислення") [3].

Фахівці мозкових центрів та Інституту Санта-Фе (США) розробили геополітичні технології неоколоніалізму та офшорної геополітики [4]. Для їх реалізації було створено "Групи кризового моніторингу та управління" (ГКМУ) під патронатом Державного департаменту США. Цей моніторинг здійснювався і здійснюється за підтримки ЦРУ та інших спецслужб, приватних військових компаній та американських маріонеток на місцях (неурядові організації, п'ята колона).

Метою роботи ГКМУ є переформування "недемократичних" держав, перепрограмування масової свідомості, зниження здатності громадян до опору й самоорганізації, формування суспільства зі стертою пам'яттю. При цьому руйнується національна держава, яка переходить із суб'єкта в об'єкт міжнародної політики або транснаціональних компаній і не може існувати без зовнішніх запозичень.

Суспільна свідомість й етика сприймають соціальні технології "керованого хаосу" цілком толерантно і не відторгають переважно з тієї причини, що будь-яка адекватна людина обгрунтовано вважає, що хаосу потрібно уникати. І якщо він все таки виник, то керований хаос краще, ніж некерований.

Соціальні технології "керованого хаосу" ґрунтовно досліджені на рівні стратегій, тактик і методик [5]. Багаторазово перевірені на практиці та оптимізовані загальні сценарії й конкретні алгоритми дій на всіх рівнях хаосу — від управління регіонами, охопленими громадянською війною, до маніпуляцій адміністраціями сіл і селищ. Ці методики й сценарії забезпечені фінансово, технічно та організаційно. На них витрачені величезні гроші, матеріальні й інтелектуальні ресурси. Проте для того, щоб сценарії й методики управління хаосом працювали та приносили прогнозовані дохід і результат, потрібний хаос.

Хаос у людському суспільстві — явище доволі рідкісне. Він виникає на відносно короткий час внаслідок соціальних або природних катастроф і швидко припиняється. Людину як біологічний вид, власне, й відрізняє здатність і потреба усувати хаос. При цьому не торкаємося моральних та етичних проблем самоорганізації людських спільнот, а лише констатуємо, що вони об'єктивно доволі швидко самоорганізуються і досягають стійкого соціально-економічного балансу (гомеостазису).

Хаотичний стан будь-якого суспільства за умови природного розвитку соціальних процесів може бути тільки короточасним, адже в стані хаосу воно цілком беззахисне. І спільнота або швидко здолає цей хаос, або так само швидко її поглинуть конкурентні співтовариства й вона зникне як суб'єкт історичного процесу.

Класична політична економія, починаючи з А. Сміта, конструювала процедури й алгоритми управління соціально-економічними процесами на базі вивчення

стабільних і довготривалих станів соціуму, тобто за відсутності хаосу. Побудова економічних теорій управління суспільством в умовах хаосу була безглуздою саме внаслідок його короткочасності.

Коридор можливостей управління стабільним суспільством визначається комплексом його фундаментальних характеристик (рівень розвитку продуктивних сил, доступні ресурси, традиції, взаємини з сусідами тощо), і об'єктивно він доволі вузький. Жаданий хаос дає змогу маніпулювати суспільством у значно ширших межах. Отже, хаос слід вміти створювати в потрібному місці, в потрібний час. І вміти його консервувати до настання потрібного часу.

Якщо так ґрунтовно досліджено теорію й методику управління хаосом, якщо можливості маніпулювання суспільством у стані хаосу такі значні, то, безумовно, так само ґрунтовно досліджено теорію й методику створення та консервації хаосу, інакше колосальні витрати коштів були б безглузді [6].

Розтиражувавши на весь світ теорію "керованого хаосу", висококваліфіковані соціальні інженери, проте, замовчують свої досягнення у сфері його створення та консервації. Причини цього цілком зрозумілі. Творці теорій і розробники методик знищення людських співтовариств (на що, власне, й спрямовані штучне створення й підтримка соціального хаосу) можуть розраховувати на їхню "вдячність" так само, як і будь-які інші вбивці.

Теорій і методик створення й консервації хаосу чимало, проте одним із найпростіших і, ймовірно, найрезультативніших способів організації соціального хаосу є алгоритм, який дослідник С. Тихомиров визначив як "бінарна експансія" [7].

Цей алгоритм історично виник у межах доктрини Дж. Монро, що гарантувала панування англосакських еліт у Новому світі. Деталі його були відновлені при вивченні процесів руйнування соціальних та економічних механізмів і зв'язків Радянського Союзу в 1990-х роках. Нині алгоритм "бінарної експансії" активно й успішно застосовують у країнах Північної Африки, Близького Сходу, пострадянського простору, Південної та Центральної Америки. По суті, експансією охоплено всю планету за винятком Старої Європи, США й Канади, Австралії й Нової Зеландії, а отже докладне й аргументоване дослідження та опис методів штучного створення хаосу вважаємо актуальним і доцільним.

Алгоритм "бінарної експансії" простий для розуміння і підступний по суті, як і всі алгоритми-паразити. Простий, адже будь-який метод управління статичними процесами не може бути складним, а підступний, оскільки використовує надії людства на справедливість і щастя для повного його знищення [7].

Щоб зрозуміти дію алгоритму "бінарної експансії", розглянемо певні аксіоми, застосування яких у соціальних системах може гармонізувати суспільство або вести його в стан хаосу.

2. Аксіоми еволюційного розвитку соціальних систем. Для розуміння базового механізму досягнення й руйнування гармонії в суспільстві потрібно мати уявлення про аксіоми політекономії.

У соціальних системах, за аналогією з матеріальними, можна застосувати аксіому бінарності. Наприклад, маємо бінарні суб'єкти: владу й власність; політику й економіку; демократію й олігархію. Влада (політика) та власність (економіка) в суспільстві жорстко взаємозв'язані й існують у нерозривній єдності.

Розподіл політекономії на чисту політологію і чисту економіку — це надзвичайно хитромудрий винахід аналітиків мозкових центрів США.

Країна як соціально-економічна система може бути стійкою та стабільною лише у тому разі, якщо піраміда влади відповідатиме піраміді власності. Коли такої відповідності немає, то пануватиме хаос. І суспільство намагається гармонізувати себе, ліквідовуючи хаос. Це відбувається через переділ влади або власності.

Якщо піраміда влади демократична, то й піраміда власності має бути демократичною, інакше станеться соціальний вибух (революції, ескадрони смерті, майдани).

При демократичній формі більш як 50% власності належить населенню — середньому класові. Якщо в країні є добре організований середній (креативний) клас, то всі суперечності вирішуються демократичним шляхом і стан суспільства — стабільний. У ньому немає місця керованому хаосу за алгоритмами С. Манна й іншим процесам, що дестабілізують соціальний організм країни.

Непорушним правилом ранніх республіканських форм правління (Англійський парламент, Конгрес США, Генеральні штати Нідерландів тощо) є той факт, що виборчим правом спочатку користувалися тільки найзаможніші громадяни (було введено поняття майнового цензу). Це гарантувало представництво у владі незалежних власників, які контролювали основні ресурси країни. **Тобто піраміда влади відповідала піраміді власності.**

Уже тоді державні діячі усвідомили, що спроба наділити владою (виборчим правом) групи населення, які не мають власності, призведе до її переділу. Проте він неможливий без масового насильства у рамках тодішнього світогляду. А насильство, зі свого боку, породжує господарський і соціальний хаос.

Демократизація піраміди власності (поява нових незалежних власників) відбувалася в процесі об'єктивного розвитку господарства через зростання обсягу й ускладнення структури промислової власності. І влада вимушена була підлаштовувати свою структуру під структуру власності, що змінюється, тобто демократизуватися, нехай із певним запізненням, але з тією самою швидкістю, з якою демократизувалася власність.

Еволюційна (без насильства, пов'язаного з переділом власності та розкраданням держави, тобто без хаосу) демократизація влади можлива тільки при випереджальній демократизації піраміди власності.

Якщо в суспільстві піраміда влади демократичніша, ніж піраміда власності, при сильній владі неминуче станеться переділ власності, набуваючи форми системної корупції.

Фундаментальна причина системної корупції в державі — це невідповідність структури влади (демократична) і структури власності (олігархічна).

Більш владні структури (чиновники) перекачували у власні кишені ресурси власників-олігархів завдяки хабарам, відкатам тощо. Зі свого боку, власники-олігархи через корупцію купували владні повноваження.

Коли невідповідність влади й власності стає занадто очевидною (власність олігархічна, влада демократична; крайній випадок — повне безвладдя), неминуче розпочинається силовий переділ власності — революція. Така ситуація сьогодні характерна для України.

У державах із продуктивною структурою господарства кількість незалежних власників поступово зростає з розвитком та ускладненням економіки. Це призводить до еволюційної демократизації влади. Глибинна причина неухильної демократизації піраміди власності при продуктивній системі господарства полягає в тому, що основним ресурсом, який створює і підтримує власність, є людська праця. А цей ресурс найменше придатний до концентрації в одних руках. Рабовласництво як форму присвоєння трудового ресурсу сучасне суспільство не визнає.

Інші види основних ресурсів (сировина, земля, транспортний транзит тощо) значно легше концентрувати в одних руках. Саме задля цього вибудовується олігархічна піраміда власності, що, зі свого боку, потребує авторитарної системи влади. Демократизація співтовариств із такими видами базових ресурсів або взагалі не відбувається, або відбувається через революції.

Демократія влади (загальне й повне виборче право, розподіл гілок влади тощо) є передусім цивілізованою ненасильницькою формою волевиявлення та самоорганізації матеріально вільних людей.

Реальна свобода людини можлива тільки при матеріальній незалежності. Реальне народовладдя як стійка система організації суспільства можлива, коли значна частина або більшість народу є вільними, незалежними від влади власниками ресурсів нації.

Демократія влади без демократії власності (тобто без матеріальної незалежності людей) соціально безглузда й ілюзорна, оскільки не дає жодних гарантій прав людині та колективу перед фактом матеріальної нерівності. І демократичні інститути стають ширмою для чинних олігархічних вертикалей влади.

З погляду стійкості економічної системи демократія влади без демократії власності вкрай небезпечна, оскільки має неусувний імпульс до переділу власності, тобто до господарського хаосу.

Рівень реальної демократії (народовладдя) в країні визначають не відповідні статті конституції, не система розподілу влади і не технології виборів (це лише інструменти народовладдя), а кількість незалежних власників, що контролюють основні ресурси держави. Найпростіший спосіб чисельної оцінки кількості таких власників розглянемо докладніше.

У відсотковому відношенні до всього населення оцінюється кількість власників, яким належить основний обсяг ресурсів країни, наприклад 60%. Якщо число таких власників перевищує 50%, це свідчить про майже повну демократизацію власності. Що

менше цих власників, тобто що менше чисельний показник демократизації власності, то менше реальної демократії в країні. Приміром, у США кількість незалежних власників, які контролюють основні (понад 60%) ресурси країни, перевищувала межу 30% населення до 1940 року і 50% 1978-го. Зростання числа власників сталося завдяки введенню президентом США Т. Рузвельтом 90% податку на багатство.

Натомість у СРСР реальний контроль над ресурсами країни здійснювала партійно-господарська номенклатура, котра становила від 5 до 7% населення за різними оцінками. Отже, рівень реальної демократії можна оцінювати й зіставляти доволі об'єктивно, якщо знати аксіоми бінарності.

Зафіксуємо три основні аксіоми політекономії [5].

Аксіома 1. *Країна як соціально-економічна система може бути стійкою та стабільною лише у тому разі, якщо піраміда влади відповідає піраміді власності. Коли такої відповідності немає, то пануватиме хаос. І суспільство намагається гармонізувати себе, ліквідовуючи хаос — через переділ влади або власності.*

Аксіома 2. *Якщо рівень демократизації власності перевищує рівень демократизації влади, незалежні власники демократизують владу без елементів насильства, через еволюцію. Еволюційний процес гармонізації суспільства у бік подальшої демократії можливий тільки при випереджальному рівні демократизації власності, тобто коли незалежних власників більше, ніж носіїв влади.*

Аксіома 3. *Якщо рівень демократизації влади істотно перевищує рівень демократизації власності, то численні жєбраки й фактично безправні "носії влади" (народні маси) насильно перерозподіляють власність через революцію, тобто відбирають власність у олігархів.*

Кривавий революційний процес гармонізації суспільства (переділ власності) неминучий, коли незалежних власників, які контролюють основні ресурси держави, значно менше, ніж носіїв влади.

3. Історичні приклади дії аксіом. Проілюструємо дію цих закономірностей за допомогою найвідоміших і близьких нам прикладів з історії Європи та Росії. Зауважимо, що в кожному з наведених епізодів чинні на той момент політики повністю усвідомлювали неохитність цих законів і діяли у власних інтересах.

Трагічний досвід революційних катаклізмів у Європі XVIII і XIX століть виявив для європейських (і особливо англосакських) еліт грізну неохитність аксіом політекономії. І від середини XIX століття жоден європейський уряд, жоден політичний рух не ризикував форсувати демократизацію влади без попередньої демократизації власності. Якщо звичайно їх метою не був революційний хаос.

У результаті до 80-х років XX століття у всіх без винятку успішних країнах Старої Європи (Швеція, Норвегія, Фінляндія, Бельгія, Голландія) з високим рівнем демократії та особистої свободи громадян діяло однозначне правило — більшість населення є матеріально незалежними власниками.

Наприклад, у Бельгії кількість зареєстрованих платників податків із прибутків експортно-імпорتنних фірм приблизно дорівнювала кількості сімей бельгійців.

Середній рівень демократизації власності в країнах Західної Європи на початок 90-х років XX століття перевищував 50%, що й слугувало фундаментом реальних свобод Європи, стійкості й стабільності інститутів влади.

Проте як тільки транснаціональні корпорації змінили баланс демократизації влади та власності, зменшивши кількість незалежних власників, європейські еліти відразу провели гармонізацію влади й власності. Частину владного суверенітету громадян було відчужено від громадянського суспільства та передано транснаціональним політичним структурам (Європейському Союзу (ЄС)) для недопущення господарського хаосу. Отже, ЄС виконує функцію жандарма для країн, що входять до нього, й віддано служить Г-олігархам.

Історичний досвід переконує, що можуть існувати потужні недемократичні державні організми з авторитарною структурою влади. Соціальну стійкість та економічну ефективність таких режимів забезпечує олігархічна структура власності, цілком адекватна авторитарній структурі влади.

Для демократизації цих режимів без революційних потрясінь було розроблено просту й ефективну технологію приватизації (демократизації) власності. Головне і, по суті, єдине її завдання — створення масового середнього класу, що складається з незалежних власників, які контролюють основні ресурси держави.

Прикладами успішної демократизації тоталітарних держав є післявоєнні перетворення в Німеччині та Японії, згодом — у країнах Південно-Східної Азії.

Приміром, Японія — класичний зразок демократизації тоталітарної держави. Військова адміністрація США до моменту формування середнього класу, що був наділений власністю й контролював основну долю національних ресурсів, не дозволяла створювати жодних демократичних інститутів влади в цій країні. Повний владний контроль здійснювала окупаційна адміністрація США.

Дроблення олігархічної власності та наділення нею середнього класу в Японії розпочалося лише після професійно-технічної підготовки до управління власністю достатньої кількості людей. До цього велику промислову й сільськогосподарську власність контролювала військова окупаційна адміністрація. Кадрова підготовка тривала кілька років. І тільки зі створенням середнього класу ефективних власників військова адміністрація розпочала проводити демократизацію інститутів влади в Японії.

Аналогічну ситуацію спостерігаємо і в історії Німеччини, з тією лише різницею, що в країні вже були технічно підготовлені національні кадри для ефективного управління промисловою власністю. Однак і в цих умовах канцлер Л. Ерхард і вищі чиновники, здійснюючи приватизацію та денацифікацію, щодня проводили по кілька зустрічей з підприємцями по всій країні, роз'яснюючи правила функціонування бізнесу

й переконуючи їх наслідувати. Як і в Японії, відбувався зовнішній (у цьому разі державний) контроль над процесом приватизації.

У всіх випадках демократизації влади передувала демократизація (приватизація) власності. Причому не лише передача власності в руки масового середнього класу, а передача власності в руки людей, що мають технічну професійну підготовку для управління нею. Найголовнішим, трудомістким і відповідальним етапом приватизації було саме формування таких професійно підготовлених, а тому ефективних власників-виробників.

Наголосимо, що технологія (процедури та сценарії) демократизації суспільства через приватизацію власності й демократизацію інститутів влади цілком стандартні та однотипні. Вони докладно описані, багаторазово апробовані й надійні. Результати приватизації в найрізноманітніших країнах (як у Південно-Східній Азії, так і в Європі) були завжди однаково успішні й майже не залежали від менталітету нації, історичного досвіду та структури господарства. Завжди успішно створювався доволі значний середній клас незалежних власників, на основі якого здійснювалася стійка демократизація влади в країні.

Декларованою метою перебудови в СРСР наприкінці 80-х років XX століття була саме демократизація суспільства через демократизацію інститутів влади й власності. Демократизація інститутів влади не становила жодних проблем, оскільки політичну культуру та свідомість радянських людей виховували відповідно до Конституції СРСР, яка взагалі була найдемократичнішою у світі. І демократичний базис влади в Росії був розширений внаслідок перебудови до максимально можливих меж. Достатньо було усунути контроль партійних органів, і народ мав можливість обирати, кого хотів.

Демократизація інститутів власності мала проводитися на основі відомих західних технологій приватизації, що повністю довели свою ефективність. На місцях це завдання вирішували люди, навчені західними політтехнологами й економістами, під керівництвом провідних іноземних експертів.

Результати перебудови стали відчутними доволі швидко. Вже за чотири роки повністю змінилася піраміда власності в Росії: сім чоловік ("семибанкірщина") контролювали понад 50% ресурсів країни й визначали персональний склад уряду та особу президента. Отже, досягнутий внаслідок перебудови рівень реальної демократії російського суспільства зменшився в десятки тисяч разів порівняно з радянським періодом, і став, по суті, нульовим.

Західні експерти, що контролювали перебудову в Росії, надали таку оцінку роботи реформаторів, зокрема, Дж. Сакс (США), головний економічний радник Є. Гайдара: "Це не шокова терапія, це злісна, добре продумана, навмисна акція. Звідки вони (реформатори команди Гайдара) викопали той печерний соціал-дарвінізм, ту дику зневагу до норм права й загальнолюдської моралі, які реалізували на практиці в Росії в 90-ті роки"; Дж. Стейнгліц, нобелівський лауреат з економіки (США): "Сльцинські людоїдські

реформи забезпечили західну економічну науку негативними прикладами на десятиліття вперед. Замість зростання вони отримали чистісінський спад... російська приватизація явила світу досі небачене — масового неефективного приватного власника".

Викликає здивування, що такі категоричні оцінки надають фактичні керівники приватизації в Росії тільки після її закінчення й повного розвалу господарства країни. Можливо річ у тому, що "людоїдські реформи Єльцина" не лише забезпечили західну економічну науку негативними прикладами на десятиліття вперед, а й сприяли подвоєнню ресурсів США за час перебудови (про це зауважував президент Б. Клінтон) і виведенню за межі Росії трильйонів доларів?

Наголосимо, що Дж. Стейнгліц і Дж. Сакс по-фактум констатували дві найважливіші характеристики роботи "архітекторів перебудови".

По-перше, "це була злісна, добре продумана, навмисна акція", тобто йдеться не про поразку або невдалу реалізацію планів Гайдара та Чубайса.

По-друге, головний результат перебудовної приватизації — створення масового неефективного приватного власника, — явище досі небачене. Результат тим більше унікальний, адже людей, професійно й технічно підготовлених до управління приватизованим виробництвом, у перебудовній Росії було з надлишком. Цих фахівців "архітектори перебудови" просто не підпустили до реальної приватизації ресурсів.

Красномовні гасла з лібералізації економіки вилилися у виконанні "архітекторів перебудови" та лібералів у "печерний соціал-дарвінізм і дику зневагу до норм права й загальнолюдської моралі". Результат цих дій був цілком передбачуваний і єдино можливий — створення надолігархічної піраміди власності замість масового середнього класу.

Констатуємо основні результати для Росії. До 2000 року внаслідок перебудови у країні було створено надолігархічну структуру власності й наддемократичну (практично децентралізовану та розміту на місцях) структуру влади. Це типова революційна ситуація з неминучими наслідками — кривавим переділом власності й громадянською війною.

Країна стрімко занепадала через катастрофічну відмінність між структурою влади та структурою власності. Зауважимо, що навіть у період, що передував Жовтневій революції, кількість реальних власників у Росії вимірювалася сотнями тисяч, аж ніяк не одиницями! Країну при "нормальному" і, ймовірно, запланованому розвитку подій чекала неминуча громадянська війна та розвал.

Для того, щоб повернути державі життєздатність, будь-який керівник мав докласти максимум зусиль, аби зблизити рівні демократизації влади й демократизації власності. Тільки в цьому разі можна було сподіватися на збереження соціально-економічної стійкості та відновлення країни.

У президента В. Путіна після 2000 року, відповідно до аксіом політекономії, було два шляхи — або переділ власності, або переділ влади.

Перший шлях (переділ власності) передбачав повторну приватизацію власності під контролем держави, що дало б змогу довести рівень її демократизації до прийняттого значення. Проти цього шляху на смерть повстали російські олігархи й владна номенклатура на місцях, які втратили б усе. Мас-медіа надто галасно відреагували на таку перспективу: і в закордонних, і в російських ЗМІ, підконтрольних олігархам, докладно й нав'язливо пояснювалося, що повторна приватизація неминуче призведе до громадянської війни.

По суті, лунали відкриті погрози розв'язати громадянську війну в Росії у разі повторного переділу власності. Навіть більше, саме такий сценарій, як реальний та єдиний, розглядали і ЄС, і США, адже саме він давав змогу розчленувати та окупувати Росію без загрози ядерного удару у відповідь.

Поставала дилема: якщо нічого не робити, країна самотужки скотиться до громадянської війни та розпаду; якщо проводити приватизацію, то громадянську війну й розпад Росії організують західні партнери та підконтрольні їм російські олігархи. Отже, залишався лише один можливий варіант дій, що давав змогу зберегти країну й мати хоч мінімальні перспективи відновлення її економіки, — створення авторитарної вертикалі влади, адекватної олігархічній вертикалі власності в Росії.

Авторитарну вертикаль влади в Росії сформував В. Путін всупереч обуреним протестам російських лібералів і запеклій критиці західних партнерів. І ті, й інші вимагали та вимагають повного відновлення "єльцинської демократії", оскільки "це добре", це свобода. Й ті, й інші категорично проти демократизації власності, тому що це погано, це не ліберально. По суті, й ті, й інші вимагали та вимагають від Росії повернутися до соціально-економічного хаосу.

Безумовно, що створена вертикаль влади з певних позицій малоефективна, несправедлива й хибна. Це цілком природно, бо створена вона була з далеко не ідеальних людей, свідомість яких обробляли впродовж 10 років за ідеологічними стандартами вульгарного лібералізму ("печерного соціал-дарвінізму", за визначенням Дж. Сакса). Однак саме завдяки формуванню авторитарної вертикалі влади Росія вижила й відновлює свій економічний потенціал.

Потрібно розуміти, що закони природи непорушні, а людство — частина природи. Можна захоплюватися можливістю парити над землею та будувати відповідно до цієї ідеї абсолютно фантастичні соціуми. Проте людина просто впаде на землю і розіб'ється, бо є закони тяжіння. І щоб людина літала, потрібно зробити надзвичайно багато. Те саме й зі свободою. Якщо не забезпечити в суспільстві необхідний рівень демократизації власності, то будь-яка боротьба за розширення громадських свобод і демократизацію влади об'єктивно призведе до розпаду й знищення суспільства.

Отже, реальна боротьба за свободу та демократію — це боротьба за демократизацію інститутів власності, за створення масового класу

ефективних і незалежних власників, які контролюють основні ресурси держави. Тільки після підвищення рівня демократизації власності в Україні потрібно працювати над подальшою демократизацією влади [7].

4. Технологія "бінарної експансії". Сформульовані вище аксіоми політекономії є ефективним і надійним інструментом для створення технологій соціального будівництва та соціального руйнування (створення хаосу). Актуальним прикладом технології створення хаосу, побудованого на основі аксіом політекономії, є "бінарна експансія", при якій на суспільство здійснюється тиск у двох, формально не пов'язаних напрямках.

Перший напрям тиску (публічний і розрекламований) має на меті максимальну демократизацію влади. Наголосимо, демократизацію тільки інститутів влади. Здійснюється ця форма тиску під цілком привабливими і виправданими гаслами свободи й демократії. *Обов'язковою умовою такого тиску в технології "бінарної експансії" є ігнорування невідповідності рівнів демократизації влади та власності й категорична заборона на політичну реорганізацію стосунків власності.*

Другий напрям тиску при "бінарній експансії" має на меті максимально повне усунення народу — номінального носія влади — від контролю та управління ресурсами держави. *Ця форма тиску здійснюється під гаслами ліберальної економіки й недоторканості приватної власності. Обов'язковою умовою цього тиску є його зовнішня аполітичність (жодної політики, тільки бізнес). Конкретні інструменти такого тиску різноманітні: створення національної олігархії власників, повне поглинання економіки іноземними інвесторами тощо.* Проте обов'язковий кінцевий (і ретельно приховуваний) результат — зменшення кількості незалежних власників-виробників серед громадян країни.

Окремо обидві форми тиску на соціально-економічний організм країни можуть бути безпечні й навіть певним чином виправдані, але їх сукупна одночасна дія об'єктивно руйнівна і неминуче створює хаос у країні. Той самий жаданий господарський і управлінський хаос, теорію й методику ефективного керування яким так ґрунтовно розробили і опанували американські фахівці Інституту Санта-Фе.

Вкотре наголосимо, що метою "бінарної експансії" є максимальна демократизація влади, яка стрімко випереджає демократизацію власності. При цьому не створюється і не може створитися реального народовладдя. Результатом "бінарної експансії" є господарський та управлінський хаос.

5. Консервація хаосу. Процес створення хаосу доволі тривалий і ресурсомісткий. А революційні перевороти, породжені цим хаосом, мають відбуватися своєчасно. Хаос мало створити, його треба вміти консервувати до відповідного моменту. Тому технологію "бінарної експансії", що допомагає організувати хаос, обов'язково доповнюють методи його консервації на визначений час.

Консервація хаосу дає змогу:

- ретельно добирати й навчати кадри, потрібні для керованого революційного перевороту;
- отримати час для психологічної обробки та підготовки суспільства до революційного перевороту;
- здійснити переворот у найбільш відповідний для замовника час.

Методи консервації хаосу цілком очевидні й прості: дозоване пригнічення невдоволених у поєднанні з відкритим підгодовуванням структур контролю, а отже консервація хаосу є надзвичайно витратною.

Найчастіше цей процес здійснюється за допомогою силових структур (армія, поліція), що перебувають на утриманні іноземного уряду чи транснаціональних структур. Однак можуть бути залучені релігійні або навіть мафіозні структури, так само фінансовані зовнішніми інвесторами й матеріально невідконтрольні державі.

Такий силовий тиск блокує несвоєчасні спалахи насильства та нагадує керівним режимам, хто в домі хазяїн. Коли ці режими з певних причин стають незручними для інвесторів, стабілізаційний вплив структур контролю припиняється і революційні рухи змітають цілковито безпорадну владу.

Ефективність застосування технологій "бінарної експансії" була продемонстрована на прикладі дезінтеграції СРСР часів перебудови. Через об'єктивні причини у Росії не вдалося довести до кінця роботу з її розвалу, створення й консервації хаосу, але диявольську потужність новітніх технологій країна випробувала повною мірою.

Технології "бінарної експансії" є основним інструментом майже всіх "кольорових революцій". У країнах Близького Сходу й Африки (Єгипет, Туніс, Ємен, Судан) ці технології застосовували у класичній простоті. Зокрема, потужна підтримка олігархів в економіці й максимальна демократизація влади розбалансовували соціально-економічний організм країн і забезпечували тліючий хаос. Армія (наприклад, в Єгипті) консервувала його до потрібного замовникові моменту. Коли він наступав, припиняла стримувати "демократичні пориви" населення, що змітало панівні режими. Відтак та сама армія терміново наводила лад у країні.

У Лівії та Сирії технології "бінарної експансії" спрацювали не так ефективно, адже національні олігархічні економіки цих країн мали підтримку з боку авторитарних режимів, а отже соціально-економічна стійкість виявилася вищою.

Найпридатнішою для застосування технологій "бінарної експансії" є територія України, що майже 27 років перебуває в лещатах "керованого хаосу". Для його консервації використовують алгоритми "бінарної експансії" та операції базового ефекту (ОБЕ).

Для консервації хаосу відповідно до технології "бінарної експансії" необхідно хаотизувати сферу управління державою, для чого використовують операції базового ефекту, що мають перманентний характер, за чітко розробленими американськими соціологами алгоритмами.

Останні застосовують у фінансово-кредитній сфері, системі державного управління, сфері культури, засобах масової інформації тощо. Представимо схему дії ОБЕ на прикладі співпраці України з Міжнародним валютним фондом (МВФ).

Фінансово-кредитна сфера. У ній особливо активно працює МВФ і Світовий банк (СБ). Цим структурам підкоряється Національний банк України. Він не підпорядкований ані Кабінету Міністрів України (КМ), ані Президентові, ані Верховній Раді. Він виконує волю МВФ.

Сьогодні дедалі більше народів і країн розуміють, що Міжнародний валютний фонд — це підрозділ фінансової мафії, яка втручається у їхні справи і доводить до зубожіння, розбратів і громадянських воєн.

Тема співпраці між Україною і МВФ стала однією з найактуальніших за останні кілька місяців. І не дивно, адже на черзі — надання Фондом траншу кредиту для розвитку української економіки.

"Каменем спотикання" стало невиконання зобов'язань українського уряду. Серед умов, які містяться в пакеті МВФ для нашої держави, зазначено, зокрема, й про підвищення цін на газ і комунальні платежі, проведення пенсійної реформи.

Отже, черговий транш МВФ піде не на розвиток соціальних програм (збільшення зарплатні, закупівлю дефіцитного медичного устаткування, підтримку малозабезпечених верств населення) і не на розвиток української промисловості та сільського господарства, а буде відданий на "зберігання" під відсотки в Національний банк України. Таким чином, за надання чергового траншу кредиту, тобто, по суті, посилення боргової залежності, українському населенню нав'язують кабальні умови.

Що ж відбувається?

Для відповіді на це запитання потрібно зрозуміти сутність діяльності Міжнародного валютного фонду. Офіційно задекларованою його функцією є розвиток світової економіки та підтримка економічної стабільності. МВФ надає "політичне консультування та фінансування країнам, що зазнають економічних труднощів, а також співпрацює з державами, які розвиваються, для досягнення ними макроекономічної стабільності й скорочення бідності".

Це завдання здійснюється через надання кредитів, котрі зазвичай супроводжує набір умов і "рекомендацій" із поліпшення ситуації в державі. Ще 1992 року влада України уклала кабальну угоду, згідно з якою країна може ввести в обіг стільки грошей, скільки має золотовалютних запасів у доларах. Якщо запас дорівнює 20 млрд дол., то Україна може ввести в оборот 520 млрд грн, при співвідношенні долара до гривні 1:26. За цим чітко стежить Національний банк, підпорядкований МВФ і СБ.

Замислимося, як підвищення пенсійного віку та збільшення цін на газ для населення може сприяти "досягненню економічної стабільності та скороченню бідності"? Ніяк. А фактично — навпаки. Так звані стандартні вимоги МВФ для країн, що розвиваються, — приватизація, скорочення урядових витрат на соціальні програми, посилення податкового тиску, зменшення державного бюджету і багато інших — спри-

чиняють дестабілізацію й регрес національних економік, зубожіння населення, "підсаджуючи" країну на "кредитну голку".

Іноді МВФ висуває абсурдні, з позиції здорового глузду, вимоги, як-от знизити ціни на продаж насіння (за часів правління президента Л. Кучми). Який це має стосунок до МВФ?

Стандартні вимоги МВФ — це не що інше, як частина алгоритму операції базового ефекту, що веде до консервації хаосу.

Слід звернути увагу на появу в Кабінеті Міністрів України іноземних фахівців, зокрема й міністрів. На цю тему, зокрема, розмірковує американський журнал "Економіст": "Коли країна відчуває нестачу в людях, в управлінні, здатному підтримувати основні процеси життєдіяльності, рано чи пізно вакуум розпочинають заповнювати іноземці. Називається це колонізацією".

Запобігти важким експериментам, руйнівним для господарства країни та її населення, можуть лише обачність і відповідальність влади. Президентів та прем'єр-міністру варто проаналізувати виразні цифри й факти, придивитися до "колоди" своїх міністрів, які щосили "працюють" над створенням первинних накопичень, західних і прозахідних радників, замислитися і зробити вибір: продовжувати підкорятися диктату МВФ або прийняти за вищій критерій долю народу власної країни.

Гостра боротьба корпорацій за владу в Україні пов'язана з бажанням урядових структур поділити й захопити якнайбільше її ресурсів. Для цього корпоратистам потрібна своя влада, свій "король", який сприяє "дикій" приватизації, зростанню компрадорської буржуазії, розвитку віртуальної економіки, маргіналізації суспільства. Така влада неминуче веде до посилення соціальної напруженості й втрати державності.

6. Глобальна мета "бінарної експансії". Викладені вище аксіоми політекономії політики-практики використовують уже понад 400 років. До кінця 50-х років ХХ століття ці аксіоми вважали банальними й загальними внаслідок самоочевидності. У підручниках їм приділяли кілька абзаців. Згодом ці аксіоми дедалі частіше стали замовчувати. Спочатку згадка про них зникла з політичної риторики, потім — з курсів політичної економії. Після концептуального розподілу політекономії на політологію та економіку, аксіоми не згадували загалом. Проте не припинили використовувати. Описана технологія "бінарної експансії" повністю спирається на аксіоми політекономії й була застосована до України майже з першого дня незалежності. Її активне нав'язування нашій державі триває й нині.

По суті, впливові політики Заходу (Х. Клінтон, Д. Байден, А. Меркель та ін.) у поточній політичній роботі з Україною постійно використовують технології "бінарної експансії". Мало не щодня західні радники вимагають максимального розширення демократичних свобод і одночасно максимальної лібералізації економіки та збереження олігархічної структури власності. Ті самі гасла обов'язкові для всіх вітчизняних лібералів. Привертає увагу і той факт, що жоден із них ніколи не виступав із закликами до демократизації власності, їм потрібна лише демократизація влади.

Припустити, що ці люди (професійні політики, більшість з яких має економічну освіту) не знають аксіом політекономії, надто складно. Однак їхні заклики, по суті, є закликами до створення хаосу в Україні. Всі ці люди — сіяльники хаосу. Вони самі та їх дії або огидно неграмотні, або огидно непорядні. В усіх випадках вони огидні.

"Бінарна експансія" — це інструмент створення хаосу, а теорія "керованого хаосу" — інструмент управління хаосом. Ці взаємодоповнювальні засоби є основними складниками сучасної стратегії глобальної олігархії. Яка ж мета цієї стратегії? Попри маскуванню й спотворення, її легко визначити, якщо виявити результати успішного застосування стратегії.

У будь-якому разі результат один — повне відчуження права власності на основні ресурси у народу як суверенного носія влади. Цей результат і є простою та єдиною метою найхитромудріших стратегій. І в Африці, і в Прибалтиці, і в Україні спостерігаємо одне і те саме явище — громадяни втрачають право власності на основні ресурси своєї країни і це право переходить до транснаціональних фінансово-промислових олігархій. Черга за землею!

Щоб громадяни не оговталися й не чинили опір такому примітивному грабунку, в їх національну та політичну свідомість активно насаджують різноманітні комплекси та ідеї протистояння за національною, племінною, класовою, сексуальною чи будь-якою іншою ознакою, і що вони безглуздіші та підступніші, то краще. Політичні партії пристрасно з'ясовують стосунки одна з одною та з найближчими сусідами. Їх соціальна активність повністю завантажена і не заважає процесу відчуження власності. Це відбувається однаково і в Африці, і в Прибалтиці, і в нашій країні.

Коли процес "відбирання і відведення" власності стає безповоротним, а громадяни розуміють що їх безсоромно обдурили, вони просто масово тікають зі своєї країни. І з Африки, і з Прибалтики, і з України.

Стратегічний цикл відчуження національної власності на цьому завершується.

Список використаної літератури

1. Сенченко Н. Судьба Украины в мире управляемого хаоса / Н. И. Сенченко. — Киев : Лира-К, 2018. — 208 с.
2. Бжезинский З. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство / Збигнев Бжезинский. — Москва : Междунар. отношения, 2010. — 262 с.
3. Mann S. R. Chaos theory and strategic thought / Steven R. Mann // Parameters. — 1992. — Vol. 22. — P. 54—68.
4. Мозкові центри країн світу / О. М. Сенченко, В. Г. Гастинщиков, М. І. Сенченко. — Київ : Персонал, 2016. — 278 с.
5. Сенченко О. Інформаційно-мережеві війни: теорія, моделі, алгоритми / О. М. Сенченко. — Київ : КІТ, 2017. — 348 с.
6. Сенченко О. Інформаційно-мережеві війни: феномен "керованого хаосу" / Оксана Сенченко // Вісник Книжкової палати. — 2017. — № 4. — С. 31—36.
7. Сенченко М. Креативна революція / М. І. Сенченко. — Київ : Лира-К, 2018. — 240 с.

В работе рассмотрены алгоритмы бинарной экспансии, которые используют западные спецслужбы для консервации "управляемого хаоса" в стране — жертве агрессии, и аксиомы ликвидации коррупции.

The algorithms of binary expansion, which use the western special services for preservation of the "guided chaos" in a country — victim of aggression, and axioms of liquidation of corruption, are in-process considered.

Надійшла до редакції 15 червня 2018 року

УДК 070:316.77

Олена Порупліт,

докторант Інституту журналістики
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Контрверсійна природа та соціальний вимір медіапростору

Наукову рецепцію поняття "медіапростір" подано у ракурсі соціально-комунікаційного підходу. Виокремлено технологічні, територіальні, соціологічні, інформаційно-комунікаційні виміри медіапростору. З'ясовано передумови виникнення й наслідки вкорінення атрибутів соціального виміру (гетерогенність, відкритість, підконтрольність, фрагментованість) у подальший розвиток медіапростору.

Ключові слова: медіапростір, соціально-комунікаційний підхід, гетерогенність, підконтрольність, фрагментованість.

Постановка проблеми. Останні десятиліття надшвидкісних технологічних змін спровокували появу розбіжних уявлень про відстані, тривалості, швидкості та мобільності в кількох контекстах, викликали відмінності у визначенні та узгодженні змінних понять і

досвіду часу та простору, зробивши часові й просторові проблеми у соціальних комунікаціях важливішими й проблематичнішими, ніж раніше. Обрана соціально-комунікаційна перспектива дає можливість розглядати феномен медіапростору в нових інформа-